

Haridus- ja teadusministri käskkirjaga „Haridus- ja Teadusministeeriumi 2020-2023 programmide kinnitamine ning 2020. aasta eelarvete ja kulude jaotuskavad“

Keeleprogramm 2020-2023

Tulemusvaldkond	Eesti keel ja eestlus
Tulemusvaldkonna eesmärk	Tagada eesti keele kui riigikeele toimimine kõikides eluvaldkondades, eesti keele õpetamine, uurimine, arendamine ja kaitse ning sellega eesti keele säilimine läbi aegade.
Valdkonna arengukava	Eesti keele arengukava 2011-2017 (2020)

Programmi eesmärk ja lühikokkuvõte

Keelepoliitika elluviimisel lähtutakse Eesti Vabariigi põhiseadusest, mille järgi peab riik tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise, ning keeleseadusest. Eesti riik saab rahvusriigina toimida ja areneda, kui eesti keel on tunnustatud Eesti elanike ühtse suhtluskeelena, rahuldab ametliku riigikeelena riigi ja ühiskonna keelekasutusvajadusi ja on kasutatav kõikides eluvaldkondades. Keelevaldkond seob kogu ühiskonda, selle erinevaid valdkondi ning huvigruppe. Eesti elanike võõrkeeleoskus ning mitmekeelsuse väärtustamine toetavad eesti keele rahvusvahelist esindatust ning suurendavad Eesti elanike konkurentsivõimet.

Programmi eesmärk: eesti keel on arenenud kultuur- ja suhtluskeel ning Eestis väärtustatakse mitmekeelsust.

Eesti keele jätkusuutlikkuse tagamiseks toimub nii eesti keele uurimine, keelekogude arendamine ja mainekujundus kui ka vastavate tingimuste loomine eesti keele valdamiseks, kasutamiseks ja väärtustamiseks haridussüsteemis, sh eestikeelsete kõrgkooliõpikute väljaandmine. Tagastatakse keeleõppekulud edukalt eesti keele tasemeeksami sooritanuile. Avalikus sektoris pakutakse eesti keele õpivõimalusi töötavatele ebapiisava keeleoskuse ja nõrgema konkurentsivõimega inimestele. Toetatakse eesti keele ja kultuuri õpetamist välismaal, sh mitmetes riikides asuvates eestlaste kogukondade üldharidus- ja pühapäevakoolides, seltsides, lasteaedades, mudilasringides ning keelekursustel. Arendatakse võõrkeeleõppe kvaliteeti, mitmekesistatakse võõrkeelte õpiviise ja –kohti ning keelte valikut, väärtustatakse keeleõpet ja -oskust.

Programmi mõõdikud

Mõõdik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
				sihttase				
Siht- ja sidusrühma hoiakud eesti keele suhtes.								
Uuringus osalejate määr, kes on nõus väitega, et eesti keel on:								
... eestikeelse kultuuri lahutamatu osa (% vastanutest)	93	-	-	82	-	-	-	93
... vajalik Eestimaal elamiseks ja töötamiseks (%)	90	-	-	81	-	-	-	90
... osake eestimaalaseks olemisest (%)	89	-	-	80	-	-	-	89
Meede 1. Eesti keele jätkusuutlikkuse tagamine								
Eesmärk: Toetada eesti keele jätkusuutlikku arengut eesti keelt emakeelena kasutajate seas.								
Gümnaasiumihariduse omandanud noorte eesti keele kui emakeele:								
... lõpueksami keskmine tulemus punktides (maksimaalne 100)	64	64,9	63,5	≥64	≥64	≥64	≥64	≥64
... lõpueksamil 80 või enam punkti saanud õpilaste osakaal (%)	18,8	19,8	19,6	20	20	20	20	20
... lõpueksamil 20 või vähem punkti saanud õpilaste osakaal (%)	0,57	0,14 (0,37)	0,14 (0,42)	0,26	0,26	0,26	0,26	0,26
Elektrooniliste keele- ja keelehooldesalade tundus ja kasutus laieneb (sh keelenõuandepöördumiste arv)	-	8516	8024	-	-	-	-	10 000
Meede 2. Eesti keele õppevõimaluste loomine väliseesti kogukondades ja välismaa kõrgkoolides								
Eesmärk: eesti keele õppimise võimalused välismaal on paranenud, eestlaste huvi eesti keele õppimise vastu püsib.								
Väliseestlaste osalus eesti keele õppes ja päevadel Eestis ja välismaal (inimeste arv aastas)*	3736	3819	3823	4120	4400	4600	4800	5000
Meede 3. Eesti keele kui teise keele õpetamise tagamine ja õppe toetamine								
Eesmärk: Parandada ja laiendada Eesti muukeelse elanikkonna eesti keele oskust.								
Eesti keele tasemeeksami sooritanute osakaal eksamil käinutest (%)	55,7	54,5	56,4	55	55	55	55	55
B1 tasemel eesti keele eksami sooritanute osakaal eksamil käinutest (%)	67,6	67,2	67,2	62,5	63	63	63	63
B2 tasemel eesti keele eksami sooritanute osakaal eksamil käinutest (%)	39,7	43,8	44,3	38,6	38,6	38,6	38,6	39
C1 tasemel eesti keele eksami sooritanute osakaal eksamil käinutest (%)	35,6	31,1	32,6	30,5	33	33	33	33
Meede 4. Võõrkeeleoskuse ja mitmekeelsuse toetamine								
Eesmärk: Tõsta Eesti elanike motivatsiooni õppida erinevaid keeli, mitmekesistada võõrkeelte õpiviise, õpikohti ja keelte valikut. Parandada keeleõppe kvaliteeti (sh keeleoskuse hindamise kvaliteeti) nii formaalses kui ka mitteformaalses õppes.								
Võõrkeele riigieksami sooritanud noorte osakaal (%), kes on saavutanud võõrkeele riigieksamil vähemalt B2-keeleoskustaseme**	48,9	63,8	71,7	72	72	73	73	73

* Näitaja sisse on arvestatud nii välismaal HTMi toel keelt õppivad lapsed kui ka väliskeelepäevadel osalenud. Sihttasemed alates 2018 muudeti ära rahvusaaslaste programmi vahearuande ja uue perioodi (2018-2020) kinnitamisega valitsuses.

** K.a rahvusvaheliste keeleeksamite tulemused, arvestatud on statsionaarse õppe lõpetanute tulemusi. Sihttasemed muudetud, vt täpsemalt seletuskirjast.

Programmi meetmed, tegevused ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Meede/ Tegevus/ Tulemus	2020	2021	2022	2023
Meede 1. Eesti keele jätkusuutlikkuse tagamine	3 900	3 810	3 810	3 810
1.1. Eesti keele uurimine, keelekogude arendamine ja mainekujundus	3 079	3 028	3 028	3 028
<i>Tulemus: tagatud on kirjakeele ühtsus, üldarusaadavus, asja- ja ajakohasus, toimib oskus- ja teaduskeele arendamine, eesti keele uurimine ja keelekogude arendamine, samuti ka keeletehnoloogilise toe, keelekorraldusvahendite ja keelenõu arendamine, välja on antud keeleauhinnad. On toetatud hõimurahvaste kultuuri ja keele säilimist.</i>				
1.2. Tingimuste loomine eesti keele valdamiseks, kasutamiseks ja väärtustamiseks haridussüsteemis	367	367	367	367
<i>Tulemus: õpilastele ja õpetajatele on loodud võimalus osaleda koolivälistes keelega seotud tegevustes (olümpiaadid, keelelaagrid, keelepäevad, keeleauhindade valimine ja üleandmine, võistlused jms), 2019. aastaks on välja antud vähemalt 30 erialaterminoloogiat kinnistavat kõrgkooliõpikut, vähemalt 400 osalejat võtab igal aastal osa keeleinfopäevadest. Erivajadustega inimeste keeleõppe võimalused on paranenud ja eesti keele piirkondlike erikujude õpe koolieelsetes lasteasutustes ja koolides on säilinud vähemalt samal tasemel.</i>				
1.4. Järelevalve teostamine keelesenõude täitmise üle	454	415	415	415
<i>Tulemus: Nii avalik kui ka ametlik keelekasutus on korrektne. Järelevalvemenetluse maht on orienteeruvalt 2500 kontrollakti aastas. Järelevalve tulemusena peab rikkumiste osakaal aasta-aastalt vähenema.</i>				
Meede 2. Eesti keele õppevõimaluste loomine väliseesti kogukondades ja välismaa kõrgkoolides	1 102	937	937	937
2.1. Eesti keele õpetamise ja säilitamise toetamine väliseesti kogukondades (Rahvusaaslaste programm 2014-2020)	681	581	581	581
<i>Tulemus: eesti keele õppimisvõimalused välismaal säilivad ning eesti lastel on võimalik õppida eesti keelt ja kultuurilugu vähemalt varasemas mahus, välismaal eesti keelt ja kultuuri õpetavad õpetajad pääsevad Eestis toimuvatele koolitustele, vähemalt 8 Eesti päritoluga noorele võimaldatakse hariduse omandamise jätkamist Eesti kõrg- või kutsehariduses, e-õppe võimaluste toel saavad eesti keele õppes osaleda ka hajaestlased.</i>				
2.2. Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe korraldamine	421	356	356	356
<i>Tulemus: Välismaa õpetuskeskustes jätkavad tööd kümme lektorit.</i>				
Meede 3. Eesti keele kui teise keele õpetamise tagamine ja õppe toetamine	510	530	540	540
3.1. Eesti keele kui teise keele õppimisvõimaluste parandamine	400	420	430	430
<i>Tulemus: Eesti keele tasemeeksamite ettevalmistus, korraldamine ja arendamine, keeleõppekulude hüvitamine.</i>				
3.2. Eesti keele kui teise keele õppimisvõimaluste pakkumine avalikus sektoris	110	110	110	110
<i>Tulemus: Aastaks 2020 on toetust saanud ja keeleõppe tegevustes osalenud 500 haridusvaldkonna töötajat. 75% toetatud eesti keele õppes osalenutest sooritab keeleeksami.</i>				
Meede 4. Võõrkeeleoskuse ja mitmekeelsuse toetamine	146	146	146	146
4.1. Võõrkeelte õppe toetamine	80	80	80	80
<i>Tulemus: Toetatud on varajast võõrkeeleõpet ja laiemaid teise kohustusliku võõrkeele valikuid. Edendatud on võõrkeeleõpetajate omavahelist koostööd ja tugevdatud võõrkeeleõpetaja ameti mainet. Läbi on viidud Euroopa keeleõppe tunnuskirja konkurss. Eestis on võimalik sooritada lisaks varasematele rahvusvahelistele võõrkeeleeksamitele ka soome keele eksami. Eesti koolid osalevad CertiLingua programmis ja omistavad õpilastele CertiLingua sertifikaate.</i>				
4.2. Mitmekeelsuse toetamine	50	50	50	50
<i>Tulemus: Õpetajad lähtuvad õpetamistöös Euroopa keeleõppe raamdokumendist ning kasutavad Euroopa keelemappi. Eestis on levinud teadmine Euroopa Nüüdiskeelte Keskuse tööst, seal valminud materjalidest ja töövahenditest. Toetatud on mitmekeelsete sõnaraamatute koostamist.</i>				
4.3. Võõrkeelte alaste uuringute läbiviimine	16	16	16	16
<i>Tulemus: Uuringud on läbi viidud, Eesti elanikud väärtustavad võõrkeelte oskust, Eesti osaleb rahvusvahelistes keelevaldkonna uuringutes ja koostöös.</i>				
TULUD KOKKU	41	41	41	41
KULUD KOKKU	5 658	5 423	5 433	5 433

Piret Kärtner
Keeleosakonna juhataja